

Cele șase eseuri ale Elenei Văcărescu, dedicate Elenei din Troia, Aspasiei, Ariadnei, Șeherezadei, reginei din Saba și Semiramidei, fac parte din două cicluri de conferințe ținute de celebra scriitoare la Université des Annales: Les grandes dictatrices și Le miracle grec.

Tipărirea lor într-un singur volum în limba română are meritul nu numai de a aduce cititorului pagini inedite ale originalei scriitoare, ci și de a pune la dispoziția publicului „mostre” dintr-un gen literar pe care Elena Văcărescu l-a practicat fără a face polemici, dar cu un fără de pereche har de naratoare-comentatoare. Îmbinând erudiția cu poezia și făcând dovada unor profunde cunoștințe de istorie, literatură, teatru și estetică, scriitoarea își pune deopotrivă în valoare harurile de fină oratoare și pe cele de povestitoare, feminismul și feminitatea.

SEMIRAMIDA

Doamnelor, Domnișoarelor, Domnilor,¹

Ruinele cetăților de odinioară dorm necutreierate. Sunt bântuite doar de veacurile îndurătoare care le privesc cum se sting. Chiar pașii drumeților și ai barzilor ocolesc aceste fortărețe repauzate. Soarele nu știe cum să le mai smulgă un surâs, luna nu le mai poate încredința nicio melancolie. Sub praful care le acoperă, chipurile le sunt stinse precum focul pasiunilor lor. Și par a-și fi pierdut forța evocatoare cu care omul obișnuiește a-și împodobi peisajele, pentru a le obliga să păstreze o parte din căldura și ritmul sincopat al râvnei lor.

Ah! Cine va evoca vreodată toată ardoarea unei civilizații dispărute, tragedia discretă a mulțimilor părăsite de viață, care și-au crezut, probabil, visurile și eforturile pentru vecie agățate deasupra prăpastiei în care se prăbușesc năzuințele care chinuie firava omenire? Ce rămâne pe oglinda timpului din această civilizație? O zbârcitură, un abur abia, un gest fugar, muzica unei silabe, repede prăvălite, la rândul lor, spre voracele meandre ale uitării.

Babilonul avea palate, comori, un amețitor alai de armate și regi. Babilonul a stăpânit pământurile îndepărtate, unde răsună, precum oceanul, zvonul cuceririlor sale. Babilonul necruțător și risipitor, Babilonul mistic și pasionat a fost stăpânul lumii. A existat o clipă în care toate drumurile istoriei duceau la el. Când, dacă Babilonul tresărea, lumea se

cutremura; când, dacă voia, totul se răsucea sau pălea din voința sa. Din ceața care se înalță deasupra sa se iscă nori deasupra universului. Și totuși, Babilonul s-a stins. Dar, de cum te apleci asupra cenușii sale răvășite, decolorate, auzi murmurul unui singur nume: Semiramida².

Să urcăm din nou coasta abruptă a evurilor, până la culmile unde istoria se mistuie în neguri, unde legenda își deschide luxuriant florile de aur.

Să nu credeți că mă folosesc de această atmosferă fabuloasă pentru a vă povesti orice despre Semiramida; nici, cu atât mai mult, că mă afund în romantismul tumultuos despre care un articol pe care tocmai l-a publicat domnul Abel Bonnard ne amintește din nou că a scăldat foarte adesea, cu valurile sale, țărnul integru al istoriei. Cunosc aproape tot ceea ce, în legătură cu această mare regină care a fost Semiramida, au putut aduce Maspero³, savanții germani, biograful său pasionat, Lord Layard, și atâția alții. Sosesec deci în fața dumneavoastră complet înarmată cu documente foarte greu de adunat, mărturisesc, și pe care cu mare dificultate am reușit să le pun cap la cap. Dar ce nu aş face pentru doamna Brisson și amabilul public al Analelor? (*Applauze*)

*

Ne aflăm în Bactria, în fața micului orașel Bactra⁴. Acolo, Ninus, regele Assurului⁵, și-a adus trupele necurmat învingătoare; deodată însă, acestora li se ridică în cale un popor încăpățânat, care nu vrea să cadă sub stăpânirea asirienilor. În van dau trupele lui Ninus asalturi fără preget; în van se înverșunează arcașii împotriva zidurilor întărite ale cetății Bactra; zvelți și oacheși, acoperiți doar cu o ușoară tunică din zale, cu frizura lor conică, din care atârnă plete buclate, arcașii